

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยองค์การฝ่ายตุลาการ มีที่มาและความสำคัญของปัญหาที่ว่า การตรวจสอบเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและขาดไม่ได้ที่เป็นการควบคุมเพื่อให้ผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เป็นไปตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งเป็นวิธีการในการลดความผิดพลาดและการทุจริต เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ ซึ่งการตรวจสอบเป็นกระบวนการที่นำไปสู่หลักของความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (accountability) ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการบริหารงานภาครัฐ

เนื่องจากกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งของประเทศไทยยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปี พ.ศ. 2540 เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้ปรับปรุงเพิ่มเติมระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยการแยกกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากกระบวนการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไป รวมทั้งได้กำหนดองค์การที่ทำหน้าที่ในกระบวนการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกำหนดให้มี ศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทำหน้าที่พิจารณาและวินิจฉัย/พิพากษาคดีการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้น โดยเฉพาะ

นอกจากจะมียุติธรรมการที่ทำหน้าที่พิจารณาและวินิจฉัย/พิพากษาคดีการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเฉพาะแล้ว จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาวินิจฉัย/

พิพากษาคดีของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้โดยเฉพาะอีกเช่นกัน ซึ่งมีความแตกต่างจากกระบวนการวินิจฉัยคดีโดยทั่วไป แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังคงมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ผลการพิจารณาวินิจฉัย/พิพากษาคดีของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ เช่น ความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม รวมทั้งข่าวการแทรกแซงและการข่มขู่ตุลาการ/ผู้พิพากษาอีกด้วย

จากปัญหาดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาล รวมทั้งกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรฝ่ายตุลาการตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ ย่อมส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ แต่เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับตัวชีวิตความมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งโดยองค์กรฝ่ายตุลาการ ทำให้ยังคงเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบดังกล่าวได้ จึงสมควรต้องมีการศึกษาว่าประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์กรฝ่ายตุลาการมีลักษณะอย่างไร จึงจะนำไปสู่ความชัดเจนได้ว่ากระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร

ประกอบกับองค์การตุลาการที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบคดีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจหน้าที่ถือว่ามีความสำคัญยิ่งอันเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 ในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยการแยกกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากระบบการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ทั่วไป โดยจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ และศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นเพื่อทำหน้าที่ที่สำคัญดังกล่าว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และนักการเมืองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของพรรคการเมือง ซึ่งผลการวินิจฉัยไม่ได้มีลักษณะของโทษทางอาญา ในขณะที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับการกระทำผิด

ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งบทลงโทษจะรวมถึงโทษทางอาญาด้วย

ในการศึกษาได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual framework) โดยใช้ทฤษฎีระบบ (system theory) ของ Easton (1981) เป็นตัวแบบจำลองระบบของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และความสัมพันธ์ของสิ่งที่ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจะนำไปสู่การตอบปัญหาการวิจัย โดยผลจากการศึกษา พบว่า

คดีที่เข้าสู่กระบวนการวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญมีความแตกต่างกับคดีที่เข้าสู่กระบวนการวิธีพิจารณาคดีและพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 4 ประการ ได้แก่ ด้านผู้มีสิทธิในการยื่น คำร้องและคำฟ้อง ปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณาและมีคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษา เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณา และผลของคำวินิจฉัย/คำพิพากษา

ตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญเหมือนกับตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีทั้งหมด 12 ประการ ได้แก่ ความเป็นอิสระ (independence) ความเป็นกลาง (impartiality) ความสามารถในการตรวจสอบได้ (accountability) ความโปร่งใส (transparency) ความสามารถ (competence) ความมีคุณธรรม (integrity) ความสามารถในการเข้าถึงได้ (accessibility) ความรวดเร็วในการพิจารณาคดีภายในระยะเวลาที่เหมาะสม (timeliness) ความเปิดเผย (openness) ความเป็นธรรม (fairness) ความเสมอภาค (equality) และความชัดเจน ไม่มีข้อสงสัย (certainty)

จากผลการศึกษาดังกล่าว ประกอบกับข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์การฝ่ายตุลาการ จึงนำไปสู่ข้อสรุปได้ว่า กระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพของกระบวนการ

ตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์การฝ่ายตุลาการเกือบครบทั้ง 12 ประการ หากแต่ขาดองค์ประกอบบางประการของตัวชี้วัดด้านหลักความเป็นอิสระ (independence) และด้านความโปร่งใส (transparency)

นอกจากนี้ ยังค้นพบด้วยว่า ตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์การฝ่ายตุลาการทั้ง 12 ประการ ยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงส่งผลซึ่งกันและกันอีกด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์การฝ่ายตุลาการที่ได้ใช้ทฤษฎีระบบ (system theory) เป็นตัวแบบในการศึกษากระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์การฝ่ายตุลาการ จึงได้พบความสัมพันธ์ของสิ่งที่ศึกษาระหว่างคัตที่เข้าสู่อุปกรณ์พิจารณาและวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กระบวนการพิจารณาคดีของทั้ง 2 ศาล และผลคำวินิจฉัยและผลคำพิพากษาของทั้ง 2 ศาล ซึ่งความสัมพันธ์ของสิ่งที่ศึกษาเป็นไปตามความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตามทฤษฎีระบบ (system theory)

ความสัมพันธ์ของสิ่งที่ศึกษาทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวข้างต้น จะแสดงถึงตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์การฝ่ายตุลาการที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ทั้งหมด 12 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ (independence) ความเป็นกลาง (impartiality) ความสามารถในการตรวจสอบได้ (accountability) ความโปร่งใส (transparency) ความสามารถ (competence) ความมีคุณธรรม (integrity) ความสามารถในการเข้าถึงได้ (accessibility) ความรวดเร็วในการพิจารณาคดีภายในระยะเวลาที่เหมาะสม (timeliness) ความเปิดเผย (openness) ความเป็นธรรม (fairness) ความเสมอภาค (equality) และความชัดเจน ไม่มีข้อสงสัย (certainty)

ตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้ง 12 ด้าน ได้มาจากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องตามตัวชี้วัดทั้ง 12 ด้าน ได้แก่ ความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง ความสามารถในการตรวจสอบได้ ความโปร่งใส ความสามารถ ความมีคุณธรรม ความสามารถในการเข้าถึงได้ ความรวดเร็วในการพิจารณา ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม ความเปิดเผย ความเป็นธรรม ความเสมอภาค และความชัดเจน ไม่มีข้อสงสัย และเมื่อนำผลของการศึกษามาวิเคราะห์ประกอบกับกระบวนการตรวจสอบของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พบว่า ลักษณะตามตัวชี้วัดทั้ง 12 ด้าน ที่ได้จากการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สามารถบ่งชี้ถึง ลักษณะความมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบของทั้ง 2 ศาลได้

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาด้านประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบในครั้งนี้ มีความแตกต่างจากการศึกษาวิจัยด้านประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2538) เรื่อง ระบบการตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง โดยความหมายของประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบ คือ การที่กระบวนการสามารถดำเนินการเอาผิดและสามารถลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งในระดับสูง ซึ่งในการวิจัยได้รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ด้วย แต่ในการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์การฝ่ายตุลาการ ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ว่า ต้องเป็นกระบวนการที่มีลักษณะตามตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลแยกตามสมมติฐานการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 กระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพครบทั้ง 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ (independence) ความเป็นกลาง (impartiality) ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (accountability) ความโปร่งใส (transparency) ความสามารถ (competence) ความมีคุณธรรม (integrity) ความสามารถในการเข้าถึงได้ (accessibility) ความรวดเร็วในการพิจารณาคดีภายในระยะเวลาที่เหมาะสม (timeliness) ความเปิดเผย (openness) ความเป็นธรรม (fairness) ความเสมอภาค (equality) และความชัดเจน ไม่มีข้อสงสัย (certainty)

จากผลการศึกษา พบว่า กระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของ ศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีประสิทธิภาพ ครบตามตัวชี้วัดทั้ง 12 ด้าน ผลการวิจัยจึงเป็นการยอมรับสมมติฐานดังกล่าว

แม้ว่า กระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้ง 2 ศาล จะมีลักษณะ กระบวนการที่บ่งชี้ตามตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพครบทั้ง 12 ด้าน แต่เมื่อวิเคราะห์ ในรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของแต่ละตัวชี้วัด พบว่า กระบวนการตรวจสอบ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของทั้งศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีรายละเอียดไม่ครบองค์ประกอบตามตัวชี้วัดประสิทธิภาพ ของด้านความเป็นอิสระและด้านความโปร่งใส กล่าวคือ ด้านความเป็นอิสระขาดความ เป็นอิสระทางด้านการคลัง ซึ่งจะเป็นช่องทางที่ทำให้ฝ่ายบริหารเข้ามาควบคุมหรือ แทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของศาลได้ และในส่วนของด้านความโปร่งใส ยังขาดช่องทาง ระบบการติดตามผลการดำเนินงานจากภายนอก แต่เมื่อวิเคราะห์จากลักษณะของ กระบวนการด้านความเปิดเผยและความรับผิดชอบตรวจสอบได้นั้น ก็ยังเห็นได้ว่า กระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ยังมีลักษณะที่แสดงถึงความโปร่งใสที่ คู่ความ สาธารณะชนยังสามารถเข้าถึงได้ในเรื่องของการยื่นคัดค้านองค์คณะ การเข้าร่วม ฟังการพิจารณาคดี การรับทราบคำวินิจฉัย/พิพากษาของศาล รวมทั้งคำวินิจฉัยส่วนตัว ขององค์คณะที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีได้

2. สมมติฐานข้อที่ 2 คดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ แตกต่างกับคดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในด้านผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง/คำฟ้องและผลคำวินิจฉัยหรือ ผลคำพิพากษา

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานดังกล่าว แต่ข้อค้นพบจาก การศึกษา พบว่า คดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญแตกต่าง กับคดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในด้านผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง/คำฟ้องและผลคำวินิจฉัยหรือผล คำพิพากษาแล้ว ยังพบว่า คดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของทั้ง 2 ศาล ยังแตกต่างกัน

ในด้านของปริมาณคดีและเรื่อง que เข้าสู่กระบวนการพิจารณาและวินิจฉัย/พิพากษาคดี อีกด้วย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า คดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของทั้ง 2 ศาล มีความแตกต่างกัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง/คำฟ้อง ด้านปริมาณคดี ด้านเรื่อง que เข้าสู่กระบวนการพิจารณาและวินิจฉัย/พิพากษาคดี และด้านผลคำวินิจฉัยหรือผลคำพิพากษา

ความแตกต่างของคดีดังกล่าวแล้วข้างต้น เป็นผลมาจากอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบของทั้ง 2 ศาล ที่มีความแตกต่างกันตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการทำหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร เช่น การออกกฎหมาย และไม่มีอำนาจในการตัดสินลงโทษทางอาญา ส่วนศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกี่ยวกับการกระทำที่ทุจริตหรือส่อไปในทางทุจริตซึ่งเกี่ยวเนื่องจากการกระทำตามอำนาจหน้าที่ รวมทั้งมีอำนาจลงโทษทางอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ด้วย

3. สมมติฐานข้อที่ 3 ตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพสำหรับกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญมีความแตกต่างกับตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพสำหรับกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในด้านความเป็นอิสระ (independence) ความเป็นกลาง (impartiality) ความเป็นธรรม (fairness) ความเปิดเผย (openness) และความชัดเจน ไม่มีข้อสงสัย (certainty)

จากผลการศึกษาวิจัยปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งขึ้น เนื่องจากการศึกษาวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพสำหรับกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญเหมือนกับตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยที่กระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะต้องมิตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพทั้ง 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ (independence) ความเป็นกลาง (impartiality) ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (accountability) ความโปร่งใส (transparency)

ความสามารถ (competence) ความมีคุณธรรม (integrity) ความสามารถในการเข้าถึงได้ (accessibility) ความรวดเร็วในการพิจารณาคดีภายในระยะเวลาที่เหมาะสม (timeliness) ความเปิดเผย (openness) ความเป็นธรรม (fairness) ความเสมอภาค (equality) และความชัดเจน ไม่มีข้อสงสัย (certainty)

แต่รายละเอียดตามตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของทั้ง 2 ศาล บางประการก็มีความแตกต่างกันไม่ได้มีความเหมือนกัน ในรายละเอียดตามตัวชี้วัดเหมือนกันทั้งหมด

โดยความเหมือนกันของตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อาจเนื่องมาจากองค์การทั้ง 2 องค์การ เป็นองค์การศาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาและวินิจฉัย/พิพากษาคดี แม้ว่าอำนาจในการพิจารณาคดีจะแตกต่างกันตามที่กฎหมายกำหนด ตัวชี้วัดความมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของทั้ง 2 องค์การจึงไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อศาลรัฐธรรมนูญ

1. ควรมีหลักประกันในการคุ้มครองการพิจารณาคดี เช่น กฎหมายการละเมิดอำนาจศาล ในทำนองเดียวกับศาลยุติธรรม
2. ควรมีการปรับบทบาทในการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการเตรียมการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันการกระทำที่มิชอบตามรัฐธรรมนูญด้วย มิใช่ทำหน้าที่วินิจฉัยคดีกรณีของกฎหมายที่ประกาศและมีผลบังคับใช้แล้วเท่านั้น

ข้อเสนอแนะต่อสภาปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ควรมีการกำหนดสัดส่วนขององค์ประกอบขององค์คณะที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาคดี ควรประกอบด้วย ประธานหรือผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับตำแหน่งรองประธานสภาปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา 1 คน ผู้พิพากษาศาลฎีกา 4 คน และผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา 3 คน เพื่อให้มีมุมมองจากความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายจากผู้พิพากษาที่มีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน
2. ควรมีการเพิ่มจำนวนองค์คณะให้มากกว่า 9 คน เนื่องจากหากมีเหตุสุดวิสัย องค์คณะ 1 ใน 9 คน ไม่สามารถพิจารณาคดีได้ จะทำให้เกิดความล่าช้าด้วยการที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต้องเลือกตั้งองค์คณะใหม่เพื่อให้สามารถพิจารณาคดีนั้นต่อไปได้
3. ควรมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับผู้ไต่สวนอิสระเพื่อให้ผู้เสียหายจากการกระทำผิดของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีช่องทางในการยื่นคำร้องได้อย่างแท้จริงตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
4. ควรมีระบบการรักษาความปลอดภัยโดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านการรักษาความปลอดภัยให้แก่ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีระบบการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
 - 1.1 ควรมีการสร้างเชื่อมั่นของสังคมในการทำหน้าที่ในการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขององค์การที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ
 - 1.2 ควรเน้นการป้องกันการกระทำทุจริตมากกว่าการปราบปราม โดยต้องเริ่มปลูกฝังเรื่องค่านิยมของคุณธรรมที่ถูกต้องให้แก่เด็กและเยาวชน การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย
 - 1.3 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การรัฐทุกองค์การมีกลไกและวิธีการตามหลักของความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (accountability) เพื่อให้้องค์การเหล่านั้นมี

ความโปร่งใสและปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประชาชนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

1.4 ควรมีการทบทวนและปรับโครงสร้างองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ และศาลฎีกาแบบ ก.ก.ส. อาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้ศักดิ์และที่มาของตุลาการ/ผู้พิพากษาที่ทำนวิจฉัย/พิจารณาเป็นที่ยอมรับจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางเพื่อรองรับแนวโน้มของคดีที่เกี่ยวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่อาจเพิ่มมากขึ้นในอนาคตเพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อการพิจารณาคดีและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

2.2 ควรมีการคำนึงถึงผลที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายของผู้ที่เกี่ยวข้องในการตรากฎหมาย เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายนั้น ๆ

2.3 ควรมีการวางบรรทัดฐานในการตีความกฎหมายเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขององค์กรที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2.4 ควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ ชัดเจน และมีความเหมาะสมที่สามารถปฏิบัติได้จริงเกี่ยวกับประเด็นเงื่อนไขของขั้นตอนในกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยองค์กรฝ่ายตุลาการอื่นและองค์กรอื่นที่มีหน้าที่ในกระบวนการตรวจสอบต่อไปเพื่อให้ทราบถึงระดับความสำเร็จในภาพรวมของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2. ควรมีการศึกษารายละเอียดลักษณะหรือองค์ประกอบในแต่ละตัวชี้วัดของควมมีประสิทธิภาพของกระบวนการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดย

องค์การฝ่ายตุลาการ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของแต่ละตัวชี้วัดให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการรวบรวมผลการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกระบวนการตรวจสอบขององค์การที่มีหน้าที่ทุกองค์การตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสิ้นสุดให้ครบทั้งกระบวนการของการตรวจสอบ เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของระบบการตรวจสอบในประเทศไทย

4. ควรมีการศึกษาระดับความเชื่อมั่นของสังคมในการทำหน้าที่ตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขององค์การที่ทำหน้าที่ดังกล่าว